Алёна БЕЛАНОЖКА

АПАВЯДАННІ

Алёна Беланожка нарадзілася 17 студзеня 1985 года ў Магілёве. Паэтэса, празаік, сцэнарыст, рэжысёр. Пераможца конкурсу маладых літаратараў Саюзнай дзяржавы «Мост дружбы». Аўтар кнігі «Чамадан з кракадзілавай скуры» серыі «Бібліятэка часопіса «Маладосць».

КАВА З ЦУКРАМ

Санжыка не цікавілі віртуальныя камп'ютарныя гульні з умоўнымі трафеямі. Ён прагнуў нажывы, а з ёй — свабоды, якую абяцаюць жывыя грошы свайму ўладальніку. Канешне, можна было б паспрабаваць зарабіць сабе «на свабоду», але дзеля гэтага давялося б працаваць гадоў дваццаць, не меней. У сорак гадоў, разважыў Санжык, свабода ўжо не прыярытэтная з'ява, бо на тое, каб ёй скарыстацца на поўную, можа не хапіць здароўя.

Можна было б кінуць сілы на пошукі скарбаў, але шукальнікаў было замнога, яны, як землярыйкі, перакапалі ледзьве не ўсе месцы, на якія ўказвалі архіўныя карты, але незлічонага багацця так ніхто і не займеў. Да таго ж некаторыя падрываліся на снарадах часоў Другой і нават Першай сусветных войнаў, астатніх пастаянна пераследавалі і білі сябры афіцыйнай грамадскай арганізацыі «Археалагічная паліцыя». Паразмаўляўшы з аднаногім жабраком-скарбашукальнікам, Санжык вырашыў, што не будзе прысвячаць лёс такому сумніўнаму і небяспечнаму хобі.

Існаваў яшчэ цэлы спіс заняткаў, з якіх можна было б азалаціцца, але ўсе яны былі брыдкія ці звязаныя з парушэннем закона.

Перабраўшы ў галаве ўсе магчымыя варыянты атрымання капіталу, Санжык выбраў самы, на ягоны погляд, хуткі, лёгкі і акуратны. Для здзяйснення плана патрабаваліся «пад'ёмныя», і хлопец іх атрымаў без праблем: калі бацькі даведаліся, што іх сын збіраецца пступаць ва ўніверсітэт, бацька зняў з банкаўскага рахунку ўсе свае зберажэнні і аддаў хлопцу. «Трэба ўкладваць сродкі ў маладосць, а не ў старасць: так больш шанцаў, што яны вернуцца і памножацца. Адукацыя — лепшы ўклад», — сказаў ён.

У цэлым Санжык быў з бацькам згодны, але ў дэталях іхнія погляды на працэс памнажэння сродкаў разыходзіліся. Праўда, хлопец аб гэтым бацьку не сказаў.

Першае, што зрабіў Санжык, калі выйшаў з цягніка ў сталіцы, — накіраваўся ў прывакзальны ігравы клуб. Там хлопец пакінуў усе бацькоўскія зберажэнні і наручны гадзіннік, які атрымаў ад маці ў дзень паўналецця. Там жа Санжык пахаваў шанцы зрабіцца студэнтам: пакуль ён безвынікова адыгрываў гадзіннік, ва ўсіх ВНУ прайшоў апошні тэрмін падачы дакументаў на залічэнне.

Санжык выйшаў на прыступкі ігравога клуба. Вяртацца дадому грошай не было — ды і не хацелася.

Хлопец пацягнуўся рукой у кішэню за цыгарэтамі. Калі ён выцягваў амаль пусты пачак, з кішэні вывалілася змятая купюра. Гэтых грошай хапіла б на тое, каб набыць адну фішку ў клубе. Санжык нахіліўся за паперкай, але тую падхапіла ветрам і пацягнула па тратуары.

Санжык кінуўся даганяць купюру. Яна не давалася ў рукі, круцілася ў віхуры, падскоквала ўверх, рэзка падала долу і, нарэшце, павольна апусцілася на плячо дзяўчыны ў чырвонай уніформе.

— Не жадаеце білецік? Апошні застаўся, шчаслівы! — сказала дзяўчына і працягнула Санжыку латарэйны білет.

— Сёння не мой дзень, — адмовіўся хлопец, але дзяўчына ўсміхнулася ў адказ:

— Зарана вы так мяркуеце. Дзень яшчэ не скончыўся.

Санжык крыху павагаўся. Дзяўчына была прыгожая, ёй пасаваў чырвоны колер. Мужчыны рэдка адмаўляюць прыгажуням.

— Добра. Давайце, — нарэшце пагадзіўся хлопец: латарэя ўпісвалася ў ягоную методыку ўзбагачэння. Санжык узяў білет і накіраваўся ў бок вакзала.

— Пачакайце! Рэшту забыліся! — дзяўчына дагнала Санжыка і перасыпала яму ў руку жменю манетак. — Тут яшчэ хопіць на каву.

Калі дзяўчына сказала пра каву, Санжыку захацелася кавы. Хлопец кінуў манеткі ў кішэню і накіраваўся ў шэранькую, прапахлую гарэлым алеем прывакзальную кавярню.

Санжык увайшоў, замовіў у афіцыянткі кубак кавы з цукрам і заняў вольны столік.

Збоку ціха мармытаў тэлевізар. У чаканні кавы Санжык паддаўся яго гіпнатычнаму ўздзеянню і прымёрз вачыма да экрана.

— Мы пачынаем розыгрыш латарэі «Машына часу!» — сказаў дыктар. — Нагадваем: наш галоўны прыз — падарожжа ў будучыню на цэлыя суткі!

Афіцыянтка прынесла каву, пачуўшы дыктара, пагардліва матлянула валасамі:

— Знайшлі мне галоўны прыз. Ды каму гэта цікава! Лепш бы выдалі грашовую кампенсацыю. За пяцьдзясят мільёнаў долараў два разы можна ў космас злётаць, каб на зоркі паглядзець! А што там у будучыні — халера яго ведае; усе, хто адтуль вярнуўся, маўчаць, як камяні, ні слова, што пабачылі, а калі так, то, можа, гэта ўсё падман і правакацыя!

Хлопец высыпаў на столік манеты. Афіцыянтка адлічыла неабходную суму, пакінуўшы лішак.

— А цукар? — спытаўся Санжык.

Дзяўчына хмыкнула, кінула на абрус пакецік з цукрам і пайшла абслугоўваць іншых кліентаў.

Тэлевядучы распытваў невядомую Санжыку знакамітасць пра надвор’е і настрой. Знакамітасць, дэманструючы выдатныя прафесійныя здольнасці свайго дантыста, пачала выцягваць з меха бочачкі з лічбамі.

Санжык памяшаў каву, паднёс да вуснаў, але не паспеў зрабіць і глытка, бо вядучы істэрычна закрычаў:

— Пераможца! У нас ёсць пераможца!

Асістэнтка абыякавым голасам абвясціла нумар выйгрышнага білета. Санжык праверыў нумар на сваім білеце і не паверыў вачам: ён выйграў.

Вядучы затараторыў: «Запрашаем шчаслівчыка прыйсці па адрасе, што ўказаны на адвароце…», але Санжык ужо не слухаў. Ён згроб манеткі рукавом у кішэню пінжака і выбег з кавярні, трымаючы перад сабой білет у будучыню.

«Як у кіно! — думаў хлопец, пакуль трамвай тахкаў коламі па рэйках, везучы яго ў офіс турыстычнай кампаніі. — Я, як у кіно, злётаю ў будучыню, даведаюся аб выніках усіх латарэй, спартыўных матчаў, конскіх забегаў і конкурсаў прыгажосці! Калі я вярнуся, то атрымаю нават не пяцьдзясят мільёнаў, а ў сотні, у тысячы разоў больш! Вось гэта пачнецца жыццё!»

— Вы будзеце там роўна суткі, — сказаў немалады менеджар, калі праверыў білет Санжыка па базе дадзеных. — Пентхаус пяцізоркавага гатэля. Вы можаце карыстацца інтэрнэтам і глядзець тэлевізар, але вам нельга пакідаць нумар, званіць па тэлефоне, размаўляць з жыхарамі суседніх пакояў. Таксама забаронена браць з сабой у падарожжа лекі, ежу і любыя носьбіты інфармацыі, у тым ліку нататнік. Усё, што спатрэбіцца, вам даставіць у нумар асабістая пакаёўка. Перад тым, як вярнуцца ў наш час, усе прадметы з будучыні вы пакінеце ў гатэлі. Вам усё зразумела?

Санжык кіўнуў. Доступ да інтэрнэту будучага — адзінае, што яму было трэба ад гэтага падарожжа.

— Цяпер вам трэба падпісаць дамову, — менеджар паклаў перад Санжыкам аркуш, шчыльна пакрыты дробным тэкстам. — Па вяртанні вы не можаце нікому распавядаць пра тое, што вам давялося бачыць, чуць і адчуваць. Інакш вам пагражае прымусовае лячэнне ў псіхіятрычнай клініцы.

«Ага, вярнуўся — і ўсім расказаў пра выйгрышныя нумары. Ашчаслівіў усё чалавецтва і застаўся без нічога», — падумаў Санжык і пакінуў росчырк насупраць слоў «З умовамі азнаёмлены і пагаджаюся».

Мужчына націснуў кнопку на пульце. Паверхня стала засвяцілася, на ёй паказаліся даты.

— Гэта падрабязны электронны каляндар. Тут паказаны самыя цікавыя астранамічныя і кліматычныя з’явы, якія адбудуцца на Зямлі ў бліжэйшыя тры стагоддзі. Цунамі, землятрусы, каметы, сонечныя і месяцовыя зацьменні, парады планет, вывяржэнні вулканаў… Вы зможаце асабіста прысутнічаць і назіраць іх. Выбірайце.

— Паглядзіце, калі ласка, дзве тысячы соты год. Сённяшняя дата, — сказаў Санжык, нават не дакрануўшыся да календара: ён збіраўся пражыць яшчэ не больш як стагоддзе, а што там будзе далей — яго не займала.

— Харошы, спакойны… звычайны будні дзень, без катаклізмаў, — абвясціў менеджар, прагледзеўшы інфармацыю ў календары. — Жадаеце прагледзець іншыя дні?

— Не, не трэба. Мяне задавальняе гэты, — сказаў хлопец. Ён не жадаў, каб гатэль шкуматала землятрусам або вулканічны попел сыпаўся на галаву, замінаючы яму здабываць з сеціва важную інфармацыю.

— Вы аматар спакойнага адпачынку, — крыху расчаравана зазначыў мужчына.

— У мяне хворае сэрца, — Санжык ухапіўся за рэбры злева. — Эмацыйныя перажыванні і стрэс могуць мяне забіць.

— Добра. Тады выбірайце горад.

— Мінск, — сказаў Санжык. — Няма розніцы, у якім горадзе не пакідаць нумар гасцініцы, праўда ж?

— Згодны, — кіўнуў менеджар. — Калі жадаеце адправіцца?

— Сёння, — адказаў хлопец: лепш, безумоўна, пераначаваць у пентхаусе, чым на вакзале.

— Ваша права. Я так разумею, нічога з забароненага да ўвозу ў будучыню ў вас няма? — спытаўся мужчына, акінуўшы вокам Санжыка, які стаяў з пустымі рукамі ў тонкім летнім касцюмчыку.

Хлопец дастаў з кішэні некалькі манет:

— З сабой толькі гэта.

— Гэта можна. Ах, ледзьве не забыўся!

Менеджар выняў з шуфляды некалькі пачак грошай, перацягнутых гумкамі.

— Наяўныя.

— А грошы нашто? Усё ж аплочана? — здзівіўся Санжык.

— У вашым нумары ёсць гульнёвыя аўтаматы, — адказаў мужчына.

За гэтым менеджар націснуў кнопку на пульце. У сцяне адкрыліся патаемныя дзверцы, паказаўшы маленькую кабіну кшталту ліфтавай.

— Прашу, — мужчына жэстам запрасіў Санжыка ўвайсці ў кабіну. — Скачок у часе можа быць балючым, але толькі адно-два імгненні. Потым усё вернецца ў норму. Да сустрэчы праз суткі!

Санжык увайшоў у машыну часу. Дзверы зачыніліся, нешта шчоўкнула. Хлопца ўдарыла ў грудзі, і ад нечаканага ўдару ён зажмурыўся.

Калі Санжык апрытомнеў, то знайшоў сябе ў ложку гасцінічнага нумара. Ложак быў неабсяжны, як і сам нумар таксама. Хлопец знаходзіўся ў пентхаусе з шыкоўнай мэбліроўкай. Аднак нішто не нагадвала шчасліўчыку, што ён скочыў у часе. Нязвыклых прадметаў і абсталявання вакол не назіралася, пейзаж у акне не быў фантастычным, а на дубовым стале стаяў самы звычайны ноўтбук. Нават ігральныя аўтаматы былі з XXI стагоддзя. Нічога звышарыгінальнага.

Санжык уключыў ноўтбук. Надыходзіла ноч, хлопец меў намер правесці яе з максімальнай карысцю для сябе. Каб не заснуць, ён вырашыў выпіць кавы і падсілкавацца. Агледзеўшы памяшканне, знайшоў тры апараты для сувязі з пакаёўкай: адзін каля ложка, другі — збоку ад дзвярэй, трэці — у стале. Хлопец замовіў каву і вячэру.

Праз хвіліну ў дзвярах нумара з’явілася пакаёўка. Санжык чакаў убачыць сталую сур’ёзную жанчыну, але столік з ежай і кавай прыкаціла дзяўчынка-падлетак у сіняй сукенцы і белым фартушку. З-пад галаўнога ўбора дзяўчынкі выбіліся кудзеркі, і дзяўчынка дзьмула на іх, каб яны не траплялі ў вочы ды не казыталі шчокі.

Пакаёўка ўсміхнулася і спрытна наліла каву ў кубак.

— Ваша вячэра, спадар. Жадаеце што-небудзь яшчэ?

Санжык здзіўлена спытаўся:

— Колькі табе гадоў?

— Дванаццаць, — адказала дзяўчынка.

— І ты працуеш тут?

— Я маю двухгадовы працоўны стаж. У наш час дзецям рэкамендуецца ісці працаваць па дасягненні дзесяці гадоў.

— А вучышся ты калі?

— Па выхадных і толькі па сваёй прафесіі.

— І ты не хочаш паступіць ва ўніверсітэт?

— Добрая прафесія заўсёды пракорміць, а доўгая вучоба — для лайдакоў, якія не хочуць працаваць. У інтэрнэце можна знайсці любую інфармацыю, нашто губляць сем-восем гадоў на ўніверсітэт?

— Зразумела. — Санжык пацягнуўся за кубкам кавы і паспытаў яе. Кава была горкая.

— А цукар? Ці ёсць у вас цукар? — спытаўся хлопец.

— Толькі штучныя замяняльнікі, — адказала пакаёўка і дзьмухнула на непаслухмяны кудзерык.

— Ва ўсёй гасцініцы не знойдзецца кавалка цукру? — здзівіўся Санжык.

— Цукар прадаецца толькі ў аптэцы.

— А ты не магла б спусціцца ў аптэку і прынесці мне пару кавалкаў?

Дзяўчынка адмоўна пакруціла галавой:

— Ён вельмі дарагі. Мне трэба працаваць тры месяцы, каб набыць адну дозу.

— У мяне ёсць грошы, глядзі! — Санжык пацягнуўся за пачакам купюр. — Я дам, колькі трэба.

— Нічога не выйдзе, — сказала пакаёўка.

— Слухай, калі ты не хочаш мне дапамагчы, я сам зганяю ў аптэку і набуду сабе цукар, бо кава без яго жахлівая! — раззлаваўся Санжык.

— Вы не выйдзеце. Дзверы на блакіратары, — паведаміла дзяўчынка і паправіла валасы.

— Дзверы, але не акно! — Санжык падбег да яго, адкрыў і выбраўся на пажарную лесвіцу.

— Стойце! Чакайце! Вам нельга пакідаць гатэль! — пакаёўка падбегла да акна, але Санжык яе не слухаў: хлопец спускаўся ўніз, трымаючы ў руках грошы.

Дзяўчынка зняла фартушок, кінула яго на падлогу і пералезла праз падаконне.

— Пачакайце! Я з вамі! — крыкнула яна хлопцу.

— Сядзі тут, я хутка вярнуся! — адказаў той.

— Я не магу адпусціць вас аднаго! — цвёрда сказала дзяўчына. — Сёння вы — мая праца, і калі з вамі нешта здарыцца, то мне зробяць тое ж самае!

Аптэка знутры была блакітная і залатая, нібы вароты ў Эдэм, а аптэкар няўмольны, як апостал Пётр.

— Ваш рэцэпт! — цярпліва паўтарыў ён у пяты раз.

— Я забыўся яго дома! Я жыву на другім канцы горада! Вы ж не прымусіце мяне ехаць у такую далячынь за нейкай паперкай? — настойваў Санжык, пакуль пакаёўка чакала яго звонку, пры ўваходзе.

— Я не магу прадаць вам лекавы сродак без рэцэпта. Вазьміце грэлку або пластыр, — параіў аптэкар.

— Слухайце, мала таго, што ў вас кавалак цукру каштуе як тэлевізар, дык вы яшчэ і не хочаце яго мне прадаваць! — абурыўся Санжык. — Я гэта не пакіну! Я буду скардзіцца!

З аптэкі выйшаў апошні наведвальнік. Санжык прасунуў галаву ў акенца да аптэкара, паказаў грошы і ціха прамовіў:

— Я дам поўны кошт дозы зверху асабіста вам.

— Я выклічу паліцыю, — так жа ціха адказаў аптэкар.

Санжык раззлавана ўдарыў нагой прылавак і выскачыў вон, ляпнуўшы дзвярыма.

— Пойдзем адсюль, — сказаў хлопец і ўзяў дзяўчынку за руку.

— Куды? — спыталася дзяўчынка, якая зусім не хацела ісці куды-небудзь яшчэ.

— У іншую аптэку! Спадзяюся, гэта не адзіная ў горадзе?

— У іншай аптэцы будзе тое ж самае. Давайце вернемся ў гатэль! — папрасіла пакаёўка.

— Слухай, гэта шчыры здзек. Няўжо камета Галея ўпала на плантацыі цукровага трыснёгу, а хвастом папаліла буракі на палях? Чаму ў вас так напружна з цукрам?

— Вы ж нічога не ведаеце! — дзяўчынка пачала гаварыць цішэй. — Пасля таго, як паўстагоддзя таму назад Незалежная фармацэўтычная кампанія вынайшла танны сродак, які лечыць цукровы дыябет на генетычным узроўні, і пералячыла ім амаль усіх дыябетыкаў, пачалася Цукровая вайна. Па яе выніках Незалежная фармацэўтычная кампанія была ліквідавана, а ўсе правы на выраб цукру перайшлі да фармацэўтычнага альянсу «МедЭЯ», які раней меў вялікія прыбыткі ад продажу інсуліну. Цяпер альянс знімае не меншыя прыбыткі ад продажу цукру і прэпаратаў, якія паніжаюць узровень інсуліну ў крыві. Цукар заканадаўча аб'яўлены лекавым сродкам. Дэпутаты з гэтага маюць «салодкую датацыю» — да мандата прымацаваны кілаграм цукру на месяц. Цукар у наш час — мера раскошы.

Дзяўчынка ўздыхнула і дадала:

— Падпольны выраб і збыт цукру караецца расстрэлам на месцы. У мяне брата расстралялі, калі ён пайшоў да варыльшчыкаў за цукрам… ён хацеў, каб я магла яго пакаштаваць.

Пакаёўка расплакалася.

На суседнім доме, пад месяцам, які з дакорам глядзеў на горад, свяцілася вялікая рэклама: «Цукар "МедЭЯ" — смак жыцця».

— Свет не змяніўся. Зусім, — падумаў Санжык услых і звярнуўся да дзяўчынкі, якая старалася перастаць плакаць, але не магла. — Пакаёвачка, няўжо ты ніколі не каштавала цукар?

Тая адмоўна паматляла галавой.

— Дзяўчынкам, з якімі мы працуем, іншым разам перападаў цукар, калі ў гасцініцу заязджалі багацеі. Мне так не шанцавала.

Упершыню за ўсё жыццё Санжыку захацелася зрабіць што-небудзь добрае не толькі для самога сябе. Ён схапіў дзяўчынку за руку:

— Пойдзем!

— Куды?

— Шукаць цукар! Што гэта за дзяцінства, калі яно не салодкае!

— Мяне звольняць і пакараюць! — сказала пакаёўка і вырвала далоньку з рукі хлопца.

Санжык узяў дзяўчынку за плечы і паглядзеў ёй у вочы:

— Паслухай… як цябе завуць?

— Ніна, — адказала тая.

— Паслухай, Ніна. Жыццё без рызыкі, як і жыццё без цукру, такое прэснае, што няхай бы яго зусім не было. Мы будзем вельмі асцярожныя, бо, Ніначка, у мяне яшчэ ёсць справы ў тваім часе. А ў свой час я жадаю вярнуцца жывым.

Ніна ўсхліпнула.

— Хіба ты не хочаш даведацца, за што загінуў твой брат? — спытаўся Санжык, і дзяўчынка ўзяла яго за руку.

— Пс! — пачулася з неасветленага праёма між будынкамі.

Санжык і Ніна павярнулі галовы. Постаць у шэрым плашчы, нервова азіраючыся, знакамі клікала іх да сябе.

Санжык пайшоў да чалавека і пацягнуў за сабой дзяўчынку.

— Цукар трэба? — спыталася постаць і шморгнула носам.

— Трэба. Колькі возьмеш? — пацікавіўся Санжык.

— Утрая больш ад кошту ў аптэцы.

— Лады. Давай.

— Хадземце са мной, — паклікаў чалавек.

— Э-э, не, ты мяне за паваротам прыкладзеш па галаве!

Чалавек пакрыўджана паглядзеў на Санжыка:

— Я варыльшчык, а не забойца. Да таго ж дзяўчынкі крычаць гучней за паліцэйскую сірэну. Мне гэта трэба?

Ніна абвяла варыльшчыка нявіннымі анёльскімі вачыма і тарганула Санжыка за руку:

— Не бойся. Ён адзін.

— Эх… ладна. Вядзі! — пагадзіўся Санжык.

Варыльшчык павёў новых кліентаў начнымі дварамі і закавулкамі, трымаючыся ў цяні будынкаў. Ён пятляў і зварочваў з дарогі, калі заўважаў наперадзе ліхтар. Нарэшце чалавек спыніўся каля цёмнага аднапавярховага барака.

— Прыйшлі, — сказаў ён і адчыніў дзверы магнітным ключом.

Унутры было змрочна, вокны, закрытыя чорнай тканінай, не прапускалі месяцовае святло. Пасярод памяшкання на агні стаяў вялікі бліскучы чан, у якім пузырыўся мутны духмяны сіроп. Яго вымешваў драўлянай лапаткай другі варыльшчык, з ручніком на плячы. У куце гарой ляжалі няроўна паколатыя брыкеты неачышчанага цукру.

— З чаго варыце? — спытаўся Санжык.

— З кляновага сіропу, — адказаў варыльшчык з лапаткай.

— Яго вязуць з Канады, — дадаў варыльшчык у плашчы. — Бяром у перакупшчыкаў. Харошы сіроп, сапраўдны. Колькі цукру табе ўзважваць?

— На ўсе, — Санжык працягнуў чалавеку пачак грошай. Той усміхнуўся і пачаў пералічваць купюры.

Раптам з вуліцы пачуўся віскат сірэн і голас, зменены на рык мегафонам:

— Будынак акружаны! Выходзьце па адным! Лічу да пяці, пасля пяці — адкрываем агонь на паражэнне! Адзін!

— Чаго да вас выходзіць, усё роўна — расстрэл! — сказаў варыльшчык у плашчы.

Ніна спалохана прыціснулася да Санжыка. Другі варыльшчык кінуў лапатку ў сіроп, выцер рукі аб ручнік, прыгнуўся і тарганаў кальцо, якое тырчала з падлогі. У падлозе адкрыўся люк.

— Два! — грымнуў з вуліцы мегафон.

— Хутчэй, сюды! — паклікаў варыльшчык Санжыка. — І бегам, бегам па калідорчыку, а потым, на развілцы, — направа. Толькі хутчэй, каб не дагналі!

— Грошы забяры, а то палісмены між сабой падзеляць! — варыльшчык у плашчы сунуў Санжыку грошы, якія так і не паспеў пералічыць.

Санжык спусціў перапалоханую Ніну ўніз і скочыў следам.

— Тры! — зароў мегафон.

— А вы самі? — спытаўся Санжык, падняўшы галаву.

— Мы праз люк у суседнім пакоі! — адказаў варыльшчык і апусціў крышку.

Грымнулі аўтаматныя чэргі: паліцэйскія не далічылі да пяці.

Калі б за імі гналіся, то ўжо даўно б дагналі: Ніна падвярнула нагу і ішла, абапіраючыся на Санжыкава плячо.

— Табе вельмі баліць? — спытаўся Санжык, калі дзяўчынка ў чарговы раз аступілася і сціснула пальчыкамі ягонае плячо, прыкусіўшы вусны.

— Я сама вінавата. Сама. Я пайшла з вамі. Трэба было застацца, — адказала Ніна. — Цяпер мой боль — толькі мая бяда. Дзе выхад з гэтых катакомбаў?

— Здаецца, вось ён, — сказаў хлопец, убачыўшы лесвіцу наверх.

Санжык і ягоная спадарожніца выбраліся на паверхню і апынуліся перад жалезнай рабіцай. Плот цягнуўся ўлева і ўправа, на колькі хапала вока. За сеткай расла сакаўная высокая трава, а крыху воддаль блішчалі дахамі будынкі з паўкруглымі дахамі.

— Гэта аэрадром? — Санжык падышоў да плота і з цікаўнасцю паглядзеў праз сетку.

— Ваенная база, — адказала Ніна, агледзеўшыся. — Мы пратупалі восем кіламетраў.

— А гэта — ангары?

— Так, — кіўнула дзяўчынка. — Толькі ў іх не самалёты, а правіянт. Ведаеш, добрага салдата трэба добра карміць. Хаця… нашы ваякі — так сабе. Страляюць міма, лётаюць крыва, бегаюць недалёка. Але іх кормяць так, што можна было б дзве арміі накарміць, і нават даюць цукар. Кожны дзень!

Затарахцеў матор аўтамабіля. Санжык і дзяўчынка прыгнуліся. Міма іх па дарозе праехаў грузавік. Каля далягляду, дзе плот паднімаўся на пагорак, грузавік прытармазіў, павярнуў направа, абагнуў плот і знік, але праз некалькі хвілін зноў з’явіўся — каля аднаго з ангараў. Там ён спыніўся і заглушыў матор. Дзверы ангара адчыніліся, з іх выйшлі салдаты і пачалі выгружаць з машыны мяхі. На мяхах быў выбіты надпіс «цукар» і знак альянса «МедЭЯ». Калі борт быў разгружаны, салдаты замкнулі ангар, і пусты грузавік з’ехаў прэч.

Санжык апусціўся на калені і пачаў выдзіраць траву з-пад плота.

— Ты што гэта? — не зразумела Ніна.

— Зверху — калючы дрот, не перабяромся. Зраблю падкоп, пралезем на базу. Калі ў ангарах харчы, то і цукар там таксама ёсць.

На ангары вісеў вялікі замок.

— Гэта ж трэба: XXII стагоддзе, а замок — гуменны! — здзівіўся хлопец.

— Тэхналогія, якая добра сябе зарэкамендавала, — вечная. Як кола, — сказала Ніна. — Пагляджу, ці ёсць тут вокны.

Дзяўчынка знікла ў высокай траве. Санжык пацягнуўся да замка.

Нехта за спінай хлопца скамандаваў:

— Рукі ўгору!

Санжык паслухмяна ўзняў рукі і павольна павярнуўся да ахоўніка. Той пасвяціў хлопцу ў твар ліхтаром.

— Хто такі? Адкуль? Што тут робіш? — спытаўся салдат і перадаў па рацыі на пост, — у мяне тут парушальнік.

Нехта ціха свіснуў. Салдат павярнуўся на гук — і ўпаў.

— Звычайна я людзей не б’ю, — сказала Ніна і пацёрла кулачок.

— Дзе ты гэтаму навучылася? — Санжык апусціў рукі долу.

— Адзін з галоўных навыкаў пакаёўкі — самаабарона! — з гонарам зазначыла Ніна. — Нага, можа, у мяне і пашкоджана, але хук левай — абзайздросцішся!

Зараўла сірэна, па дарозе затупаталі берцы, падкаваныя металам. Санжык і Ніна кінуліся да агароджы. Нехта загадаў: «Агонь!», і першая ж куля чыркнула хлопца па левым плячы. Парушальнікі начнога спакою прабраліся пад плотам ды ўскочылі ў пусты грузавік — той самы, які прывёз на базу цукар. Грузавік выехаў на дарогу, якая вяла ў горад, і, уздымаючы пылок, прыпусціў па асфальце.

З пляча хлопца цякла кроў. Санжык прыціснуў рану далонню. Ніна сцягнула з яго пінжак і кашулю.

— Давядзецца пусціць на бінты, — дзелавіта сказала дзяўчынка і адарвала ад кашулі рукаў.

Грузавік уехаў у горад і спыніўся. Санжык і пакаёўка саскочылі з яго. Перад імі зіхацеў неонам вялікі будынак.

— Гэта знакамітае «Цукровае казіно»! — ахнула Ніна. — Тут замест фішак — кавалкі цукру. У ім засядае ўся «МедЭЯ».

— Трэба ў яго зазірнуць! — абрадаваўся Санжык.

— Нас не пусцяць. У нас сумніўны выгляд, — сказала дзяўчына.

— Затое ў нас ёсць грошы! — хлопец падміргнуў пакаёўцы.

Праз некалькі хвілін Санжык у кашулі, набытай у афіцыянта, і Ніна з пёркавым шалікам увайшлі ў залу. Санжык набыў кавалак цукру.

— Пастаў на чырвонае! — папрасіла Ніна і падвяла хлопца да стала, дзе круп’е раскручваў рулетку.

Санжык паслухаўся маленькую спадарожніцу.

Чырвоныя выйгралі.

Ці тое зоркі сышліся ў правільную анаграму, ці тое Ніна прыцягвала ўдачу, але фартуна павярнулася да Санжыка тварам, а не патыліцай: хлопцу шанцавала. Калі побач з ім ляжала тры кілаграмы адборнага рафінаду, Ніна сказала:

— Хопіць. Удача не паважае сквапных.

І Санжык ізноў паслухаўся. Ён склаў цукар у вялікі папяровы пакунак і пад руку з Нінай накіраваўся да прыпынку таксі.

Там іх ужо чакалі. Пяцёра мужчын у масках накінуліся на Санжыка, адабралі пакунак з цукрам, павалілі хлопца на зямлю і пачалі біць.

— У нашым казіно нельга выйграваць. Ты зразумеў? Ты? Зразумеў? — крычаў на хлопца галоўны над астатнімі.

Ніна кінулася на дапамогу, але адзін з мужчын адмахнуўся ад дзяўчынкі, як ад мошкі. Ніна ўпала каля пустой таксоўкі і заплакала.

Калі мужчынам надакучыла здзекавацца з хлопца, дзяўчына падпаўзла да збітага Санжыка.

— Паедзем у гатэль! — папрасіла яна. — Калі ласка, паедзем, здаўся табе гэты цукар? Жыла я без яго і яшчэ пражыву!

— Добра. Угаварыла, — сказаў Санжык і страціў прытомнасць.

Апрытомнеў хлопец у гасцінічным ложку, з перавязанай галавой. Побач з ім сядзела Ніна.

— Праз дзве гадзіны ты пакінеш гатэль, — сказала дзяўчына са смуткам.

— Праз дзве? — Санжык скаціўся з ложка і падбег да камп’ютара.

— Паслухай, Ніна. Я хачу цябе папрасіць, — сказаў хлопец, уводзячы ў графу пошуку «самыя вялікія джэк-поты XXI стагоддзя».
— Так? — дзяўчынка падышла да Санжыка.
Хлопец скінуў штаны. Пакаёўка зачырванелася.
— Спакойна, Ніна. Бяры асадку і перапісвай з экрана нумары выйгрышных білетаў.
— Куды перапісваць?
— На мяне! Мне нельга адсюль нічога вывозіць, а надпісы ў рэнтгене не заўважныя. Мяне прасвецяць і не стануць распранаць. Не стой — пішы!
Калі на Санжыку не засталося чыстай плямы, хлопец апрануў штаны і рубашку.
— Я хутка сюды вярнуся і куплю для цябе гэтую «МедЭЮ» разам з усім яе цукрам! — сказаў ён і ўзяў пінжак са спінкі стула.
— Не трэба «МедЭЮ». Вяртайся сам, — сказала Ніна. — Гэта засталася пасля казіно.
Дзяўчынка працягнула Санжыку пакамечаную грашовую купюру.
Пінжак быў увесь у пыльных плямах. Санжык як след трасянуў яго.
З кішэні высыпаліся манеткі — тыя самыя, што пакінула на рэшту афіцыянтка ў прывакзальнай кавярні. Разам з манетамі на падлогу ўпаў парцыённы пакецік цукру.

У Санжыкавай сучаснасці дажджыла. Хлопец выйшаў з офіса турыстычнай кампаніі, нацягнуў на галаву пінжак, дабег да прыпынку і з разбегу ўскочыў у трамвай, які ішоў да вакзала.
Каля вакзала Санжык агледзеўся і ўбачыў знаёмую дзяўчыну ў чырвоным, што пад вялікім парасонам прадавала латарэйныя білеты.
— Дайце мне адзін білет на наступны выхадны, калі ласка, — сказаў Санжык, працягнуўшы ёй пакамечаную купюру.
— Выбірайце! — дзяўчына расклала білеты веерам.
Санжык выцягнуў каляровую паперку і прачытаў: «Галоўны прыз — падарожжа ў мінулае!»
— А ў будучыню? Мне трэба ў будучыню! — сказаў хлопец.
— Туры ў будучыню ўчора забаранілі, — адказала дзяўчына.
Санжык моўчкі вярнуў білет дзяўчыне.
Хлопец выйшаў на пустую вуліцу пад дождж, зняў пінжак і кашулю. Па ягонай скуры пацяклі сінія плямы: залева змывала выйгрышы, якімі Санжык так і не паспеў авалодаць.

НАМАЛЮЮ ТАБЕ ГОРЫ

— Таксі прыехала. Мне трэба ісці! — крыкнула Марціна з вітальні.
Эміль выйшаў да Марціны. Гэтым разам ён не пацалаваў яе на развітанне, а нервова зацягнуўся цыгарэтай і прамовіў:
— Мне не падабаецца твая праца.
— Раней цябе ўсё задавальняла, — адказала Марціна, якая стаяла спінай да Эміля. Эміль яе не пачуў.
— Ты не пойдзеш у свой начны клуб! — сказаў ён.